

Napokon, u trećoj prostoriji po prvi put su izloženi i valorizirani antikni kameni spomenici, koji dosad nisu bili javnosti pristupačni osim nekolicine u prizemlju i manjeg broja arhitektonskih fragmenata u ranijoj postavi zbirke. Izlaganje ovog kamenog materijala unutar postave cjelokupne antikne zbirke predstavljalo je najveći problem. Poteškoća je bila u samom izboru materijala obzirom da se izložbena prostorija nalazi na I. katu i da je bilo potrebno voditi računa o nosivosti zgrade. Trebalo je uskladiti zahtjev sadržaja i vrijednosti sa zahtjevom veličine i težine spomenika. Onaj spomenik, koji bi po svojoj kvaliteti i važnosti morao imati dostojno mjesto u prikazu antikne umjetnosti u kamenu na tlu Panonije, morao je ostati i nadalje u sjeni dvorišne šupe, jer statički proračuni zgrade nisu dozvoljavali njegovu prezentaciju, ili obrnuto, neki bi svojom veličinom upravo odlično odgovarali, ali po svom sadržaju i mjestu nalaza nisu mogli doći u obzir. Međutim, ipak se uspjelo iz bogate zbirke kamenih spomenika izdvojiti dovoljan broj takovih, koji će pružiti makar i fragmentarnu sliku o oblicima života i shvaćanja tadašnjih ljudi i dostojno predstaviti stvaralačke snage žilavog ilirskog plemena, koje govori vlastitim umjetničkim jezikom. Pored manjeg broja spomenika, koji su bilo importirani ili rađeni od stranih majstora na našem tlu imamo daleko veći broj onih, koji su rađeni od ruke domaćih klesara i kamenorezaca u domaćim radionicama. Ova djela ističu se originalnošću, koja se može uočiti ne samo u sadržaju, nego i u izvedbi i njihovoj obradbi — rješavanje plastičnih formi plošno i linearno, na-

glašavanje detalja crtežem, reduciranje prirodnih oblika, manjak perspektive itd. (bračni par iz Čakovca — Metulum, kompozicija vepra i psa iz Osijeka, votivna ploča Nemezi itd.). Međutim baš u toj njihovoj naivnosti i osebnosti leži sva njihova draž i vrijednost — u njima buktaju praiskonske snage, a njihov umjetnički jezik samo je sadržajno proširen pod utjecajem njihovih uzora.

Da bi se izbjegnula opasnost prevelikog opterećivanja poda prostorija, a ujedno i nesklad kamenog materijala i smeđeg parketa, nastojao se izložiti pretežni dio spomenika na stijenama i uz stijene, dok su jedino tri lijepe portretne glave ostale slobodne u prostoru na pokretnim postamentima, kako bi se mogle promatrati s najrazličitijih položaja. Time su one posebno istaknute, a kroz njih i ona grana rimske umjetnosti, u kojoj su rimski majstori dostigli najviši domet svog umjetničkog stvaralaštva, a to je portretna umjetnost.

Izloženi materijal razjašnjen je sa sedam legendi pisanih na staklu. S obzirom na skromna financijska sredstva, s kojima muzej raspolaže, izostao je zasad ilustrativni materijal, koji bi još više pomogao kod eksplikacije izloženih predmeta (topografska karta antiknih lokaliteta, karta prodiranja rimske vojske, karta glavnih putova, ilustriranje pojedinih obrta i t. d.). Međutim nova postava antikne zbirke u svom sadašnjem obliku nije definitivna, nego će se i dalje usavršavati, dopunjavati i razvijati, kako po svom sadržaju tako i po tehničkoj opremi, te će postati bliska svima onima, koji žele da upoznaju svoju zemlju.

Branka Vikić

IZLOŽBA »OSLOBOĐENJE ZAGREBA« U MUZEJU GRADA ZAGREBA

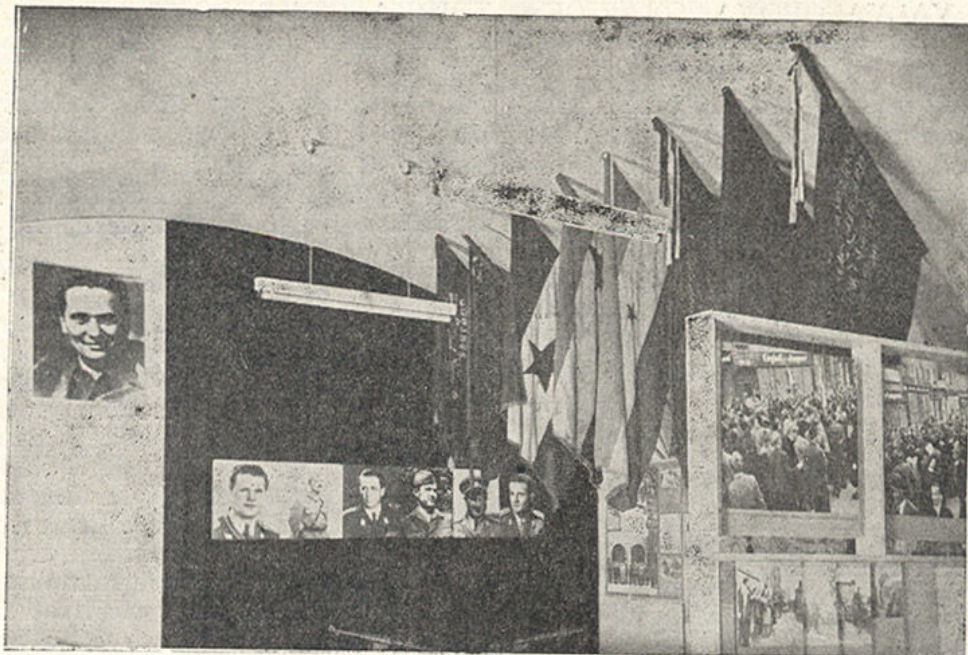
Povodom desetgodišnjice oslobođenja priredio je Muzej grada Zagreba u svojim prostorijama izložbu pod naslovom »Oslobođenje Zagreba«. Svečano otvorenje bilo je 7. svibnja uz prisustvo predstavnika narodnih vlasti, kulturnih i prosvjetnih radnika, te ostalog građanstva. Izložbu je otvorio direktor muzeja, koji je u svom prigodnom govoru prikazao tok vojnih operacija za oslobođenje Zagreba. Izložba je imala ovaj sadržaj: rad ilegalaca u Zagrebu za vrijeme okupacije, politički rad i pripreme na oslobođenom teritoriju za preuzimanje vlasti u oslobođenom Zagrebu, bijeg okupatora iz grada ispred nadiranja naših armija, vojne ope-

racije I., II. i III. armije te X. zagrebačkog korpusa, njihovo kretanje prema Zagrebu, ulazak u Zagreb, njegovo oslobođenje i konačno slom neprijateljske vojske, ratni plijen, te najznačajnije akcije i događaji neposredno poslije oslobođenja. Sve to bilo je prikazano najvećim dijelom fotografijama događaja, ličnosti, objekata i dokumenata, a djelomično i originalnim materijalom (oružjem, zastavama, dokumentima, štampom). Osobitu pažnju od originalnog materijala privukla je ilegalna radiostanica, koja je za vrijeme okupacije radila u Zagrebu. Izložba je bila sadržajno osobito zanimljiva, jer je pokazala niz vrlo

Detalj izložbe
»Oslobođenje
Zagreba«
u Muzeju grada
Zagreba

(Foto: V. Guteša)

interesantnih, najvećim dijelom nepoznatih, a u vezi s oslobođenjem Zagreba osobito važnih dokumenata i jer su njezine teme, prikazane sistematski, sačinjavale vrlo skladnu i sadržajno zaokruženu cjelinu. Ona je bila zanimljiva i s muzeološkog gledišta, jer je između ostaloga donijela novum u načinu izlaganja t. zv. papirnatom materijala: dokumenata i fotografija. Ovi kao glavni dio, većina eksponata, nisu bili više izlagani pod staklom u vitrinama ili zidovima, već na pokretnim okvirima, na kojima su se mogli okretati i čitati, kao što se okreću i čitaju listovi knjige. Izlaganje materijala te vrste na ovaj način pokazalo se vrlo zgodno, jer je s jedne strane omogućilo, da se izloži znatno više dokumenata i fotografija nego na dosadašnji uobičajeni način, na jednako velikom prostoru, a s druge strane posjetnik može materijal te vrste ovako izložen udobno pregledati i ne zamara se kod toga njegovom količinom.

Izložba je bila priređena u novouređenoj dvorani u prizemlju južnoga krila zgrade. Sa starim nadsvodnim prostorom lijepo se uskladio najsuvremeniji muzejski postav. Vrijednost tog prostora bila je uvećana i time, što su tom prilikom u hodniku pred njim otvorene arkade prema dvorištu, uslijed čega je dobiven reprezentativni jedinstveni povezani prostor dvorane, trijema i krasnog zatvorenog samostanskog dvorišta. I zgrada muzeja dobila je ovim građevnim zahvatima neusporedivo ljepši i ugodniji izgled, jer se približila svom originalnom stanju iz 17. i 18. stoljeća. Svakako, da su te adaptacije i izložbi dale dostojan okvir, učinile je reprezentativnijom i podigle joj vrijednost. One su uljepšale i učinile prikladnijim i sam pristup do nje, što nije bilo od male važnosti, jer je izložbu u roku od tri tjedna razgledalo nekoliko tisuća posjetilaca. Ona je bila otvorena zaključno do 31. svibnja.

F. Buntak

Kratke vijesti

SURADNJA SAMOBORSKOG MUZEJA SA ŠKOLAMA

Za vrijeme čitavog »Tjedna muzeja« boravio je u logoru pod šatorima kraj Samobora VI. razred osmogodišnje škole Pionirskog grada iz Zagreba sa svojim nastavniciima povijesti, geografije i biologije, te je prema ranije sastavljenom planu uz najtjesniju pomoć i suradnju sa-

moborskih muzealaca provodio novi način nastave, i to tako, da je razred slušao najprije predavanje u muzeju, a zatim se pošlo pješke ili kamionom na teren, gdje su muzealci na samome mjestu ili objektu proveli praktičnu nastavu. Ovaj pokus suradnje škole i muzeja na terenu pokazao je vanredno korisne rezultate, te će biti predložen u buduće stalne planove nastave.

I. Sudnik